

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Поступак издавања дозволе за држање оружја

(мастер рад)

Ментор:
Проф. др Милош Прица

Студент:
Лола Станојковић
Број индекса: М 002/23-УП

Ниш, 2025. године

САДРЖАЈ

I УВОД	4
1.1 Предмет и значај истраживања	4
1.2 Циљ истраживања.....	5
1.3 Методологија истраживања.....	5
1.4 Структура рада.....	5
II ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ОРУЖЈА	7
III ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА КОНТРОЛУ ОРУЖЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	9
IV ПОСТУПАК ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ ЗА ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	11
4.1 Правни основ којим се регулише држање оружја у Републици Србији	12
4.2 Услови за добијање дозволе за набављање и држање оружја из категорије Б.....	15
4.2.1. Општи услови.....	15
4.2.2. Психофизички критеријуми – здравствена способност	15
4.2.3. Кривично-правна и прекршајна подобност и безбедносно-оперативна провера лица	17
4.2.4. Обука за за руковање ватреним оружјем.....	18
4.2.5. Безбедно складиштење оружја	19
4.3. Административна процедура и надлежни органи.....	19
4.4. Оружни лист.....	21
4.5. Рок важења и опозив дозволе за држање оружја.....	25
4.6. Казнене мере и последице незаконитог држања оружја.....	26
V УПОРЕДНА АНАЛИЗА РЕГУЛАЦИЈЕ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛА ЗА ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА.....	28
5.1. Поступак издавања дозволе за оружје у Немачкој.....	28
5.2. Поступак издавања дозволе за оружје у Француској.....	31

5.3. Поступак издавања дозволе за оружје у Италији	33
5.4. Поступак издавања дозволе за оружје у Хрватској.....	34
5.5. Кључне разлике и сличности у процедури издавања дозвола	37
VI УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ПРОПИСА И МЕЂУНАРОДНИХ КОНВЕНЦИЈА И УСКЛАЂИВАЊЕ СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА	39
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	42
ЛИТЕРАТУРА.....	45
Попис коришћене литературе	45
Попис остале истраживачке грађе	47
ПРИЛОЗИ	49
Списак слика	49
САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ	50
ABSTRACT AND KEYWORDS.....	52
БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА.....	54

I УВОД

Поступак издавања дозволе за оружје је важна карика у ланцу остваривања опште безбедности и део је правне регулације оружја у готово свакој земљи. У Републици Србији, као и у осталим државама европско-континенталне традиције, законодавство које се односи на поседовање и ношење оружја строго је регулисано у циљу постизања високог степена јавне безбедности, спречавања злоупотребе оружја и смањења ризика од насилних аката. Поступци и процедуре у одабраним државама у овом истраживању у великој мери су сличне, са мањим разликама које се односе на специфичне ситуације и услове у поступцима издавања дозволе за држање ватреног оружја.

Издавање дозвола за оружје у Републици Србији регулисано је Законом о оружју и муницији као главним актом и различитим законским и подзаконским актима којима су успостављени јасна процедура и захтеви које свако лице – кандидат за дозволу – мора да испуни. У европским државама које припадају систему европско-континенталног права поступци за издавање дозвола за оружје су засновани на сличним принципима, а покушаће се утврдити у којој мери се они разликују или сличе српском законодавству.

1.1 Предмет и значај истраживања

Предмет истраживања је поступак издавања дозволе за држање оружја у Републици Србији, са освртом на законски оквир који регулише ову област, као и поређење законских регулатива у Републици Србији са регулативама одабраних држава држава које припадају европско-континенталној традицији.

Значај истраживања огледа се у томе што ће бити дат паралелни преглед регулаторних оквира којима се контролише поседовање оружја у различитим државама, са циљем упоређивања њихових процедура како би се утврдило да ли се пракса Републике Србије може на неки начин унапредити преузимањем најбољег из модела других законодавстава. Проучавање ове теме утицаће на стицање бољег разумевања безбедносних, правних и административних процедура издавања дозвола и усаглашености домаћег законодавног оквира са европским стандардима.

1.2 Циљ истраживања

Основни циљ истраживања је анализа поступка издавања дозволе за држање оружја у Републици Србији и његово упоређивање са другим националним законодавствима како би се утврдиле предности и мане домаћег оквира и утврдила његова усаглашеност са захтевима Европске уније.

1.3 Методологија истраживања

Методологија истраживања утемељена је на мултидисциплинарном приступу који укључује анализу правних прописа и упоредно-правну анализу.

Аналитичко-дескриптивним методом анализирани су релевантни законски и подзаконски акти којима је регулисано издавање дозвола за држање оружја у Републици Србији, као и међународни и европски стандарди у овој области.

Упоредно-правним методом спроведена је анализа законских решења и пракси у Немачкој, Француској, Италији и Хрватској како би се утврдиле сличности и разлике у процедурама издавања дозвола за оружје у овим државама.

У истраживању смо се ослањали на законодавне и подзаконске акте Републике Србије којима су регулисани издавање дозвола за оружје, на првом месту Закон о оружју и муницији из 2016. године. Коришћена је научна и стручна литература из области права и безбедности и европски прописи којима је уређена контрола оружја.

1.4 Структура рада

Истраживање је подељено у неколико целина како би се систематично анализирао поступак издавања дозволе за држање оружја, узимајући у обзир правни оквир, процедуре, упоредно-правну анализу и међународне стандарде.

У уводном делу представљена је проблематика истраживања, објашњен је предмет и значај истраживања, постављен је главни циљ и описана је методологија примењена у истраживању.

У другом поглављу објашњен је значај законске регулације оружја у контексту јавне безбедности и основни принципи који се примењују у овој области.

У трећем поглављу детаљно је приказан правни оквир, закони и прописи којима се регулише питање поседовања, држања и ношења оружја, са акцентом на држање оружја. Прегледани су и тумачени законски, подзаконски акти и процедуре које спроводи Министарство унутрашњих послова.

У четвртом, централном поглављу, приказани су сви кораци у поступку издавања дозволе за оружје категорије Б – ватреног оружја – укључујући правни основ регулисања држања оружја, услови за добијање дозволе, административна процедура, надлежни органи и процес и издавања оружног листа, рок важења дозволе и услови за њен опозив и казнене мере и последице нелегалног држања оружја.

У петом поглављу упоредно су анализирани начини регулације издавања дозвола за држање оружја у одабраним државама – Немачкој, Француској, Италији и Хрватској – како би се утврдиле сличности и разлике у односу на српски законодавни оквир.

У шестом поглављу наведени су захтеви Европске уније у погледу контроле оружја и приказана су главна документа која исто регулишу. Размотрене су могућности за унапређење српског законодавства и усклађивање са европским стандардима.

У завршном делу истраживања изнети су кључни налази, сумирани су закључци истраживања и предложене могуће измене и побољшања законске регулативе у Републици Србији.

II ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ОРУЖЈА

Законска регулација оружја укључује све правне норме, законска и подзаконска акта, прописе и правилнике у једном правном систему којима се уређује набавка, држање, ношење, промет, преправка и поправка оружја и обука за руковање оружјем. Регулација оружја спроводи се кроз различите законе и подзаконске акте, најпре закон о оружју који свака држава доноси понаособ, а у складу са међународним конвенцијама које могу утицати на националне прописе о оружју.

Законска регулација оружја требало би да спречи да оружје поседују и користе лица која би га могла злоупотребити, смањи ризик од насиља, криминалитета и несрећа узрокованих неодговарајућим коришћењем оружја. Прописивањем услова за набавку и држање оружја обезбеђује се држави да врши контролу на то ко има право на поседовање и коришћење ватреног оружја. Законима је регулисана куповина, продаја, увоз и извоз оружја како би се спречила његова злоупотреба и коришћење у илегалним активностима. Ограничењем приступа појединим врстама оружја и прописивањем строжих услова и контроле за држање оружја, смањује се ризик од повреда и несрећних случајева, злоупотребе у кривичним делима и терористичким актима.

Поседовање оружја, примарно ватреног оружја, било легално или нелегално, може значајно утицати на безбедност у друштву. Негативни ефекти поседовања оружја односе се на чињеницу да већа доступност оружја може потенцијално довести до повећања броја тешких кривичних дела. Код легалног поседовања оружја лица која га поседују обично се придржавају законских прописа, али у одређеним случајевима оружје се може злоупотребити. Ипак, такав начин употребе оружја је спорадичан и зависи од специфичних околности. Легално поседовање оружја није нужно безбедносна претња, али постоје ситуације у којој може доћи до његове злоупотребе.

На Западном Балкану је стопа поседовања ватреног оружја била изузетно висока, а јавила се као последица укорењених културних и историјских традиција, да би била појачана ратовима деведесетих на простору Југославије. Тада је оружје било у поседу великог броја лица легално и илегално, а многи комади оружја нису враћени властима, већ су чувани као успомена из рата. У највећој мери је лицима било доступно малокалибарско и лако оружје које је доприносило порасту насиља и криминалитета.

Лица која поседују оружје су углавном мушкарци који су и починиоци кривичних дела са оружјем у 99% случајева.¹

Право и закони се стално преиспитују у друштву како би се мењали и прилагођавали тренутним околностима. Кад се ради о оружју, оно је у основи увек исто, али законодавци редовно анализирају његову регулацију, поседовање и употребу, како би донели потребне измене или нове законе. Један од највећих безбедносних ризика повезаних са поседовањем оружја је криминални рецидивизам, односно појава се починиоци кривичних дела могу поново починити злочин након одслужења казне. Рецидивизам је велика сигурносна претња јер највећи број кривичних дела управо почине рецидивисти.²

Широка доступност како легалног, тако и нелегалног малокалибарског и лаког наоружања у Републици Србији је свакако значајан безбедносни ризик, јер угрожава мир и одрживи развој друштва. Култура поседовања и ношења оружја је је блиска народима на западнобалканском простору и то је додатна отежавајућа околност која усложњава решавање проблема безбедности на територији Републике Србије и околних држава. Законом о оружју и муницији из 2016. године начињен је преокрет у регулацији оружја и лица која га поседују или желе да га поседују и носе.

Од момента доношења новог Закона о оружју и муницији и његовог ступања на снагу (2016. године) број регистрованог оружја значајно је смањен (готово за две стотине хиљада до 2021. године). Ипак, и даље не постоји могућност да се процени количина оружја у нелегалном поседу. Такође, смањен је број поднетих захтева за набавку оружја, с обзиром на то да су услови за набавку постали ригорознији, као и број дозвола за ношење оружја.³

Након доношења Закона, велики број власника оружја одлучио је да своје оружје преда без накнаде држави, како би избегли трошкове у вези са подношењем захтева за издавање нових биометријских исправа – оружних листова. У највећем броју

¹ M. Dokmanović, *Posedovanje vatrenog oružja i nasilje u porodici na Zapadnom Balkanu: komparativna studija zakonodavstva i mehanizama za primenu*, Beograd, 2007, str. 3.

² D. Ljubić, Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana, *Policija i sigurnost*, br. 31/4, 2022, str. 427.

³ J. Рајковић, Набављање, држање и ношење оружја по Закону о оружју и муницији у Републици Србији, *Гласник права*, бр. 13/2, 2022, стр. 44–46.

лица су предавала оружје за личну безбедност због тешкоћа у доказивању потребе за оружјем и високих пореза. Велик број оружја је у међувремену пререгистрован.⁴

III ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА КОНТРОЛУ ОРУЖЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

У законским прописима, како домаћег тако и упоредног права, поседовање ватреног оружја подлеже строгим условима. За издавање дозволе за набавку, поседовање или ношење оружја неопходно је испунити одређене критеријуме, који обично укључују држављанство, одређену старосну границу, неосуђиваност за кривична дела, здравствену способност, оправдане разлоге за поседовање, као и доказано теоријско и практично знање о руковању ватреним оружјем.

Регулација оружја у Републици Србији уређена је законима и подзаконским актима и другим прописима којима се регулише набавка, држање, продаја, извоз, увоз оружја и муниције. Најважнији документ у овој области је Закон о оружју и муницији којим се прописују услови за набавку, држање, продају, ношење и промет оружја и муниције. Законом се уређују поступци регистрације оружја, издавање дозвола за његово поседовање, држање и ношење и одобрења за промет оружја. Нови закон заменио је стари закон из 1992. године, а кључне измене односиле су се на пооштрене услове за набавку, држање и ношење оружја, увођење здравственог тестирања лица која желе да добију дозволу за оружје и строже казнене мере за нелегално поседовање оружја. Осуђиваност за прекршаје раније је посматрала три, а у новом закону четири године, уведена је безбедносно-оперативна провера лица и потребно је имати оправдан разлог за набавку оружја за које морају постојати услови безбедног складиштења.⁵

Други правни акти којима се додатно регулишу питања у вези са оружјем, његовом набавком, држањем, ношењем, другим условима, процедурама, евиденцијама и др. јесу:

⁴Закон о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 20/2015, 10/2019, 20/2020 и 14/2022.

⁵ Б. Лештанин, Закон о оружју и муницији Републике Србије – критички поглед, *Безбедност*, бр. 59/2, 2017, стр. 159–160.

- Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја⁶ којим се детаљно уређује поступак испитивања, жигосања и обележавања оружја неопходних за његову регистрацију и легално држање;
- Закон о полицији⁷ садржи одредбе које се односе на контролу оружја с обзиром на улогу полиције у надзору над легалним и нелегалним оружјем;
- Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији које воде надлежни органи⁸ усмерен је на обезбеђивање тачности, транспарентности и лакшег приступа подацима о оружју у поседу грађана, његовој контроли и надзору;
- Правилник о обрасцима захтева, одобрења, оружног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији⁹ се односи на стандардизацију процеса који се односе на издавање дозвола, евиденција и других обавезних документа који су у складу са Законом;
- Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције¹⁰ прописује услове и процедуре за обуку лица која рукују ватреним оружјем и активности које се односе на поправку, преправку и промет оружја и муниције;
- Правилник о онеспособљавању оружја¹¹ има значајну улогу у спречавању злоупотребе оружја које више није сигурно за употребу;
- Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији¹² регулише све аспекте који се односе на издавање, облик, садржину и поступак обраде докумената и образаца који се користе у контексту контроле оружја и муниције, у складу са Законом о оружју и муницији;

⁶ Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 46/95.

⁷ Закон о полицији, Службени гласник Републике Србије, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018.

⁸ Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији које воде надлежни органи, Службени гласник Републике Србије, бр. 12/2016.

⁹ Правилник о обрасцима захтева, одобрења, оружног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 1/99.

¹⁰ Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 13/2016 и 88/2016.

¹¹ Правилник о онеспособљавању оружја, Службени гласник Републике Србије, бр. 9/2016.

¹² Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 16/2016.

- Правилник о просторно-техничким условима за безбедно смештање и чување оружја и муниције¹³ утврђује техничке и просторно-организационе стандарде који морају бити испуњени како би се оружје и муниција безбедно складиштили;
- Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја¹⁴ утврђује услове и процедуру које физичка лица морају испунити како би се квалификовала за поседовање и ношење оружја.

Поред ових аката, важно је поменути Законик о кривичном поступку¹⁵ којим се уређује процедура у случајевима када је дошло до кршења закона у вези са оружјем, Закон о прекршајима¹⁶ који садржи одредбе које се односе на прекршаје у вези са незаконитим држањем, ношењем или прометом оружја. Закон о ванредним ситуацијама¹⁷ регулише поступање са оружјем у ванредним околностима, као што су природне непогоде и друге кризне ситуације.

IV ПОСТУПАК ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ ЗА ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Оружјем се сматра направа која се може преносити или је прилагођена да услед ваздушног или притиска других гасова може избацити муницију (сачма, кугла, зрно и сл.), распршити гас или другу течност. Такође, у оружје спадају и друге направе које се користе за самоодбрану, лов и спорт, али не и направе које су намењене хуманом одузимању живота, алати или имитације оружја која не користе барутну муницију.¹⁸

Држање оружја је законито поседовање ватреног оружја од стране физичког или правног лица, али без права на његово ношење ван просторија/поседа који је у власништву или законитом коришћењу власника оружја. То значи да лице које има дозволу за држање оружја сме да га чува у свом дому или другом одговарајућем

¹³ Правилник о просторно-техничким условима за безбедно смештање и чување оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 9/2016, 106/2016 и 50/2018.

¹⁴ Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја, Службени гласник Републике Србије, бр. 25/2016 и 79/2016.

¹⁵ Законик о кривичном поступку, Службени гласник Републике Србије, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС).

¹⁶ Закон о прекршајима, Службени гласник Републике Србије, број 65/2013, 13/2016, 98/2016 – одлука УС, 91/2019, 91/2019 – други закон и 112/2022 – одлука УС.

¹⁷ Закон о ванредним ситуацијама, Службени гласник Републике Србије, бр. 111/2009, 92/2011 и 93/2012.

¹⁸ Закон о оружју и муницији, чл 3.

простору, али га не сме носити са собом, осим у изузетним случајевима (нпр. транспорт до стрелишта, сервиса или друге дозвољене намене) под строго регулисаним условима.

4.1 Правни основ којим се регулише држање оружја у Републици Србији

Закон о оружју и муницији Републике Србије је главни правни акт којим се регулишу набавка, држање, ношење, колекционарство, поправка, преправка, промет, посредовање и превоз оружја и муниције.¹⁹ Циљ закона је да обезбеђивање безбедног и одговорног руковања оружјем од стране грађана, предузетника и правних лица и спречавање злоупотребе и незаконите употребе оружја.

Оружје се, према Закону о оружју и муницији ²⁰, дели у четири категорије:

Табела 1. Категорије оружја

Категорија	Тип оружја	Дозвољеност и забрана набављања, држања и ношења оружја
А	Минско-експлозивна средства	
	Аутоматско кратко и дуго оружје Оружје које је скривено у другим предметима	држати и носити од стране физичких, правних лица и предузетника
	Ватрено оружје које има пригушивач;	Не може се набављати
Б	Свако ватрено оружје (кратко и дуго, полуаутоматско, репетирајуће, једнометно и двоветно, са олученим и глатким цевима) осим оружја које припада категоријама А и Ц	Може се набавити, држати и носити на основу исправе надлежног органа
	Конвертибилно оружје	

¹⁹*Ibidem*, чл. 1.

²⁰*Ibidem*, чл. 4.

	Онеспособљено ватрено оружје	
	Старо оружје и модерне копије старог оружја (које не користе метак са централним или ивичним паљењем)	
	Ваздушно оружје са кинетичком енергијом једнаком или већом од 10,5 J	
Ц	Ваздушно оружје са брзином пројектила једнаком или већом од 200 м/с	Може се слободно набављати, а мора се држати уз пријаву надлежном органу
	Ваздушно оружје са калибром већим од 4,5 мм	
	Оружје са тетивом или опругом са силом затезања већом од 450 N (натезна тежина већа од 101 либри)	

	Хладно оружје	
	Гасни спрејеви	
Д	Уређаји који могу изазвати електрошок	Може се набављати и држати без исправе и пријаве надлежном органу
	Ваздушно оружје кинетичке енергије мање	

Оваква подела оружја усклађена је са стандардима европских земаља у којима се најопасније врсте оружја строго забрањују лицима која немају посебне дозволе, а приступ мање опасном оружју је регулисан кроз дозволе и обавезну пријаву оружја надлежним органима. На тај начин српско законодавство има уравнотежен приступ којим се гарантује безбедност и право грађана на поседовање појединих типова оружја.

Исправе у вези са оружјем у муницијом које су дефинисане овим законом јесу: одобрење за набављање оружја (за физичка лица, правна лица и за предузетнике, ради даље продаје), оружни лист, потврда о пријави држања оружја које припада Ц категорији, одобрење за распоређивање запослених лица, дозвола за ношење оружја, одобрење за набављање и изношење односно уношење оружја и муниције из Републике

Србије, односно у Републику Србију, одобрење за прибављање основних делова за оружје и колекционарска дозвола.²¹

Законом о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, поседовање и промет ватреног оружја високо су регулисани са циљем повећања сигурности и смањења злоупотребе оружја. Сва ватрена оружја, муниција и направе морају бити испитани, жигосани и обележени пре стављања у промет, осим у одређеним изузецима (војна и полицијска опрема, оружје које се користи у истраживачке сврхе и сл.). Оружје се испитује како би се проверила његова сигурност и функционалност, а преправљено оружје подлеже додатним испитивањима и мора бити поново жигосано.²²

Контрола и надзор над оружјем у Републици Србији регулисана је Правилником о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији коју воде надлежни органи. Надлежни органи воде прецизне евиденције о свим аспектима држања, ношења и промета оружја, укључујући захтеве, одобрења, регистрације, пријаве нестанка, превоз и друге активности.²³

Свако поседовање и ношење оружја захтева одобрење надлежних органа, укључујући и поседовање колекционарских примерака. Власници оружја морају имати важеће уверење о здравственој способности које издаје овлашћена установа, а сваки нестанак оружја морају пријавити надлежним органима који о томе воде посебне евиденције. Уношење, изношење и превоз оружја су посебно подложни строгим правилима и евиденцијама, као и евиденција о процедурама за онеспособљавање оружја. Посебним прописима регулише се поседовање, држање и ношење оружја странцима, дипломатским представницима и страним безбедносним службама.²⁴

²¹ Закон о оружју и муницији, чл. 10.

²² Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције.

²³ Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији које воде надлежни органи.

²⁴ Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији које воде надлежни органи.

4.2 Услови за добијање дозволе за набављање и држање оружја из категорије Б

4.2.1. Општи услови

Како би оружје из категорије Б лице физичко лице могло набавити, држати или носити мора: бити пунолетно, држављанин Републике Србије (или стално настањен странац), здравствено способно за држање и ношење оружја.²⁵ и да није правноснажно осуђивано на казну затвора за различита кривична дела, није правноснажно кажњавано (у претходне четири године) за прекршаје из области јавног реда и мира, а за које је прописана затворска казна, не сме представљати опасност за себе, друге, јавни ред и мир, мора бити обучено за коришћење оружја и да има услове за безбедно чување оружја.²⁷

4.2.2. Психофизички критеријуми – здравствена способност

„Здравствена способност и оправдани разлози прописани су и у чл. 83 Шенгенског уговора, а у складу су и са Директивом СЕ 477/91“.²⁶ Лице које жели прибавити дозволу за држање и ношење оружја мора доказати да је здравствено способно прибављањем уверења здравствене установе. Здравствена установа добија решење министарства које је надлежно за послове здравља да је лице способно за држање и ношење оружја и на основу решења издаје уверење о здравственој способности лица. У року од осам дана након обављеног прегледа, здравствена установа обавештава министарство о томе да ли лице испуњава или не испуњава услове за издавање дозволе за држање и ношење оружја.²⁷

Физичко лице које поседује оружни лист мора на сваких пет година или по истеку важења уверења о здравственој способности за држање оружја, прибавити ново уверење не старије од тридесет дана. Уколико оно није задовољно резултатима лекарске комисије, може поднети жалбу другостепеној лекарској комисији.³⁰

Само овлашћене здравствене установе које испуњавају услове Министарства здравља могу вршити лекарске прегледе за утврђивање здравствене способности лица за држање

²⁵ Закон о оружју и муницији, чл.

11.

²⁶ Лештанин, *op. cit.*, стр. 160.

²⁷ Закон о оружју и муницији, чл.

12.

и ношење оружја. Установа мора имати специјалисте медицине рада, офталмологије и психијатрије/неуропсихијатрије и одговарајуће услове за чување медицинске документације.²⁸

Лекарски преглед укључује извештај одабраног лекара (не старији од 30 дана), узимање амамнезе и клинички преглед од стране тима лекара и додатне дијагностичке тестове по потреби. Прегледи обухватају тестирање слуха, вида, вестибуларне функције и процену психолошких особина.²⁹

Физичко лице се сматра способним ако нема контраиндикације за безбедно руковање оружјем које укључују озбиљне психијатријске, неуролошке, офталмолошке, кардиоваскуларне, ендокрине и респираторне болести, као и зависности од алкохола и психоактивних супстанци.³³ Уколико у међувремену, након издавања дозволе за држање оружја, код лица дође до промене здравственог стања које може утицати на његову способност да исто држи и носи, изабрани лекар лица мора о томе обавестити надлежне институције.³⁰

Овлашћена здравствена установа доноси оцену у року од пет дана, односно 15 дана уколико су потребни додатни прегледи лица. Уверење о здравственој способности се издаје са роком важења до пет година, а уколико се особа оцени као неспособна за држање оружја, поновни преглед могуће је извршити након шест месеци.³¹

Лице које није задовољно проценом може поднети жалбу другостепеној лекарској комисији у року од 15 дана, а комисија у року од 30 дана даје коначну одлуку. Ако је лице проглашено неспособним за држање оружја, обавештава се Министарство унутрашњих послова, а лекар је дужан да пријаву промену здравственог стања код особе која већ има дозволу за држање оружја.³⁶

²⁸ Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја, чл. 2.

²⁹ *Ibidem*, чл. 3 и 4.

³³ *Ibidem*, чл. 6.

³⁰ Закон о оружју и муницији, чл. 12.

³¹ Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја, чл. 8.

4.2.3. Кривично-правна и прекршајна подобност и безбедносно-оперативна провера лица

„Вршење безбедносне провере у вези са захтевом поднетим за издавање одобрења за набављање ватреног оружја представља једну од значајнијих активности полицијских службеника. Безбедносно проверавање су службене мере, активности, послови и задаци којима овлашћени орган безбедности, у законски предвиђеној процедури, уз уважавање принципа професионалне етике, утврђује безбедносну подобност лица и даје му или му ускраћује безбедносну дозволу за остваривање неког његовог права. Подобност подразумева да је за кандидата поуздано утврђено да он у прошлости није вршио никакве незаконите или неморалне радње, нити се анализом његовог понашања, особина, навика и склоности може поуздано претпоставити да би у будућности могао да врши неке незаконите или неморалне радње које би директно или индиректно могле да утичу на кандидата за држање оружја“.³²

Како би оружје из категорије Б лице физичко лице могло набавити, држати или носити не сме бити правоснажно кажњавано (у претходне четири године) за прекршаје из области јавног реда и мира, а за које је прописана затворска казна, не сме представљати опасност за себе, друге, јавни ред и мир, мора бити обучено за коришћење оружја и имати услове за безбедно чување оружја.³³

Безбедносно-оперативна провера (теренска, оперативна, провера за лице, провера за оружје) врши се како би се утврдило да ли лице које је поднело захтев за набаку и држање оружја подобан за исто, односно да ли постоје разлози који би указивали на то да лице може злоупотребити оружје. Подобност лица се утврђује увидом у историју понашања, а полицијски органи утврђују да ли је подносилац захтева био осуђиван за незаконите или неморалне радње и да ли се његово понашање може повезати са могућом будућом опасношћу. Подносилац мора бити поуздан и у вези са њим не смеју постојати ризици да би могао угрозити туђу безбедност.³⁴

Безбедносна провера се врши на основу података са више различитих извора укључујући место пребивалишта, боравишта и места рада подносиоца захтева. Циљ

³² Лештанин, *op. cit.*, стр. 160.

³³ Закон о оружју и муницији, чл. 11.

³⁴ Рајковић, *op. cit.*, стр. 42–43.

провере је избегавање нетачних и непотпуних информација које могу бити добијене од лица које има лоше намере према подносиоцу захтева.³⁵

Полицијски службеници током безбедносне провере посебно обраћају пажњу на:⁴¹

- Пословну (не)способност подносиоца и његову финансијску ситуацију;
- Нарушене породичне и комшијске односе који могу указивати на агресивност или нестабилност;
- Лоше односе у радном окружењу који могу бити показатељи сукоба и конфликтног карактера лица;
- Агресивно и насилничко понашање и историју физичког или вербалног насиља;
- Чланство у криминогеним и ризичним групама и неформалним организацијама које могу бити повезане са насилним или криминалним активностима;
- Конзумацију алкохола, наркотика и других психоактивних супстанци које могу утицати на стабилност и способност лица да правилно користи оружје.

Ако лице подноси захтев за добијање дозволе за набавку и држање оружја из категорије Б, односно оружја које планира да користи за заштиту личне безбедности, задатак полицијских службеника је да утврде да ли постоје реалне околности које се односе на угрожавање личне безбедности лица – подносиоца захтева.³⁶

4.2.4. Обука за за руковање ватреним оружјем

Законом о оружју и муницији³⁷ и Правилником о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције утврђено је да лице које жели да набави и држи оружје из категорије Б мора да заврши обуку о руковању ватреним оружјем. Обуку спроводе правна лица и

³⁵*Ibidem*, 44.

⁴¹*Ibidem*.

³⁶ Рајковић, *op. cit.*, стр. 43.

³⁷ Закон о оружју и муницији, чл. 13.

предузетници који испуњавају услове за то и која имају одобрење надлежног органа за одржавање обуке.³⁸

Обука лица састоји се од теоријског и практичног дела у трајању од двадесет часова, од којих теоријски део има дванаест, а практични осам часова. У теоријском делу обуке кандидати су дужни да савладају правне аспекте, безбедно руковање и основе балистике. Током практичног дела кандидати уче да рукују оружјем и гађају на за то предвиђеном стрелишту. Након спроведене обуке, кандидати полажу проверу знања и добијају потврду о обучености у руковању оружјем за које желе да добију дозволу (Потврда о похађању обуке и обучености за руковање ватреним оружјем).³⁹

4.2.5. Безбедно складиштење оружја

„Физичка лица која набављају оружје дужна су да обезбеде услове за безбедан смештај и чување оружја и муниције, тако да оно не може доћи у посед неовлашћених лица, односно да буде закључано и посебно одвојено у сефовима, касама или орманима који се не могу лако отворити. Лица која се баве колекционарством и за то имају издате исправе морају оружје чувати под истим условима, с тим да сефови, ормани и касе морају бити опремљени сигурносним механичким системом“.⁴⁰

4.3. Административна процедура и надлежни органи

Министарство унутрашњих послова задужено је за контролу промета и превоза оружја, муниције, експлозивних и других опасних материја.⁴¹ У полицијске послове спадају послови који су утврђени прописима о оружју, између осталог и безбедносна провера кандидата за држање и ношење оружја.⁴² Надлежни органи воде званичне базе података о захтевима за набавку оружја и муниције, издатим дозволама (оружним листовима, дозволама за држање и ношење), одузетом, пронађеном и предатом оружју.⁴³

³⁸ Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције, чл. 2.

³⁹ *Ibidem*, чл. 3 и 10.

⁴⁰ Лештанин, *op. cit.*, стр. 162–163.

⁴¹ Закон о полицији, чл. 11.

⁴² Закон о полицији, чл. 30 и 102.

⁴³ Правилник о обрасцима захтева, одобрења, оружаног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији, чл. 3 и 4.

Физичка лица која желе да набаве оружје из категорије Б – оружје за које је потребно одобрење – морају поднети захтев за издавање одобрења надлежној организационој јединици МУП према месту пребивалишта. Уз тај захтев је потребно приложити следеће документе:

- Важећу личну карту као доказ о идентитету подносиоца захтева;
- Уверење о завршеној обуци у руковању ватреним оружјем која је обавезна за оружје за које се подноси захтев, осим за конвертибилно оружје; у овом случају постоје изузеци као што су запослени и пензионисани припадници државних органа, војни и полицијски радници, резервне војне старешине и спортски стрелци;
- Уверење о здравственој способности као доказ да је подносилац захтева психички и физички способан за држање и ношење оружја;
- Доказ о оправданости разлога за подношење захтева – власник мора да докаже оправдан разлог за набавку оружја;
- Уплатницу генерисану на порталу е-Управе као потврду о плаћеној такси за издавање одобрења.

По службеној дужности полиција ће прибавити уверење од надлежног Основног и Вишег суда да против подносиоца није покренут кривични поступак, а на сопствени захтев лице то може урадити и самостално.⁴⁴

За набавку делова за оружје такође се мора поднети захтев према месту пребивалишта, уз следеће документе:

- Важећу личну карту као доказ о идентитету;
- Оружни лист којим се доказује да подносилац захтева већ поседује оружје;

<http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/gradjani/dokumenta/oruzje/nabavka+oruzja%2C+delova+za+oruzje+i+municije>

⁴⁴ МУП, *оп. cit.*

- Уплатницу генерисану на порталу е-Управе као потврди о плаћеној такси за издавање одобрења за набавку делова за оружје у поседу.

Правилником о обрасцима захтева, одобрења, оружаног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији (Службени гласник Републике Србије, бр. 1/99) уређене су административне процедуре и евиденције у вези са оружјем, деловима за оружје и муницијом. Конкретно, дефинише следеће:⁴⁵

- Обрасце захтева, одобрења и потврда – стандардних докумената које грађани или правна лица морају да поднесу приликом набавке оружја, делова за оружје и муницију, држање и ношење оружја и преноса оружја са једног места на друго.
- Утврђују се формати званичних докумената попут оружног листа за држање и ношење оружја за ловце, спортисте и припаднике служби безбедности, као и оружног листа за држање оружја за личну безбедност и дозволе за ношење оружја за личну безбедност.
- Начин евиденције о промету оружја, делова за оружје и муниције и вођења записа о продаји, куповини, преносу, продаји, поправци и преправци оружја, као и начини евиденције оружја које поседују државни органи, предузећа и установе у оквиру својих активности.

4.4. Оружни лист

Дозвола са ношење оружја представља исправу у којој су садржани подаци о лицу које је стекло право да носи пиштољ или револвер који је регистрован као оружје које се користи за заштиту личне безбедности (из категорије Б).⁴⁶

Оружни лист је исправа на основу које то лице држи или држи и носи оружје за које има дозволу. Лист садржи податке о оружју, његовим основним деловима и податке о власнику.⁴⁷ Оружни лист је исправа која се додељује лицу које може држати оружје за личну безбедност и конвертибилно оружје, а за правна лица и предузетнике за држање

⁴⁵ Правилник о обрасцима захтева, одобрења, оружаног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији, чл. 1 и 2.

⁴⁶ Закон о оружју и муницији, чл. 3.

⁴⁷ Закон о оружју и муницији, чл.

и ношење оружја. Добија се након куповине оружја, односно по његовој регистрацији у надлежној полицијској управи.

Изглед оружних листова и других исправа за држање оружја дефинисан је Правилником о обрасцима захтева, одобрења, оружног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији. Правилник прописује обрасце за различите захтеве, одобрења, потврде и евиденције у вези са набавком, држањем, ношењем и прометом оружја, делова за оружје и муниције. Дефинисани су специфични обрасци за сваки тип захтева и дозволе, укључујући и боју одређених докумената. Правилником су прописани регистри вођења обавезних евиденција о оружју, муницији и лицима која поседују оружје, како за правна, тако и за физичка лица.

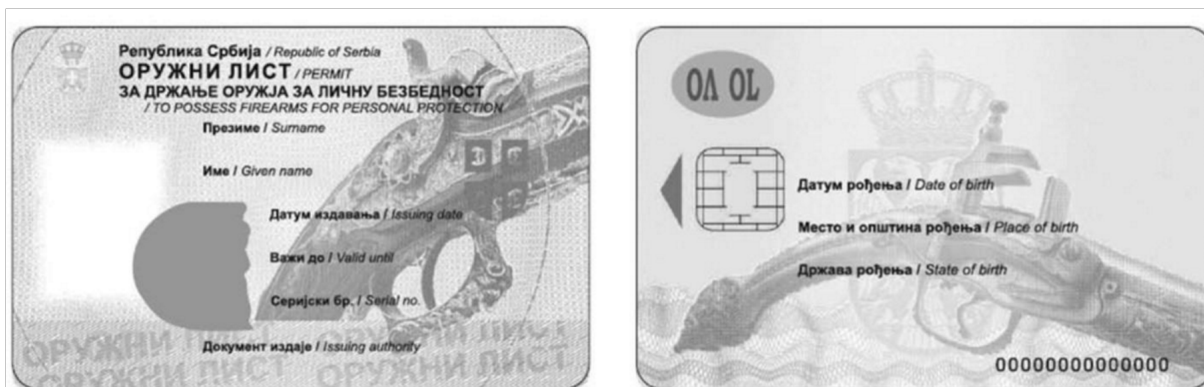
Физичка лица, правна лица и предузетници могу добити оружни лист за оружје категорије Б и то оружни лист за:⁴⁸⁴⁹

- Држање оружја за личну безбедност (образац 9);
- Држање конвертибилног оружја (за гасне, стартне и сигналне пиштоље, револвере и пушке) на обрасцу 10;
- Држање и ношење оружја (за ловачко и спортско оружје) на обрасцу 11;
- Правна лица и предузетнике (образац 12).

Када лице набави оружје, а на основу одобрења надлежног органа, подноси истом захтев за издавање оружног листа и доказ о пореклу оружја у периоду од осам дана од дана набавке оружја.

⁴⁸ Закон о оружју и муницији, чл. 16.

⁴⁹ Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији, чл. 11.

Слика 1. Оружни лист за држање оружја за личну безбедност⁵⁰

Лице које је набавило оружје мора поднети захтев за издавање оружног листа у року од осам дана од набавке, као и доказ о пореклу оружја. Уколико лице већ поседује оружни лист за ту врсту оружја, мора поднети захтев за његову регистрацију по истој процедури.⁵¹

Слика 2. Оружни лист за држање конвертибилног оружја⁵²

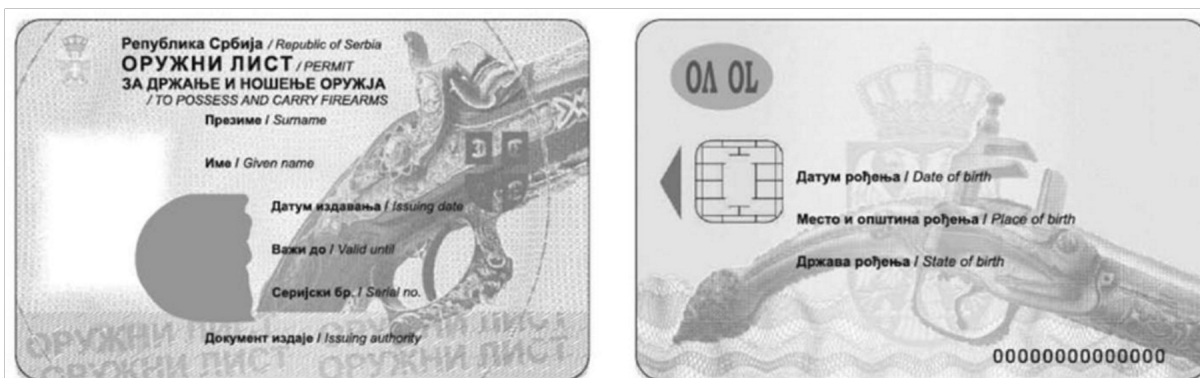
Оружни лист има одређен изглед и садржину, а у себи уграђен микроконтролер (чип) и заштитне елементе како би се спречила његова злоупотреба. Изглед и формат оружног листа дефинисан је Правилником о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији (Службени гласник Републике Србије, бр. 16/2016) у којем се налазе сви потребни подаци о оружју и његовом власнику, а издаје се на период од десет година.⁵³

⁵⁰ Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији.

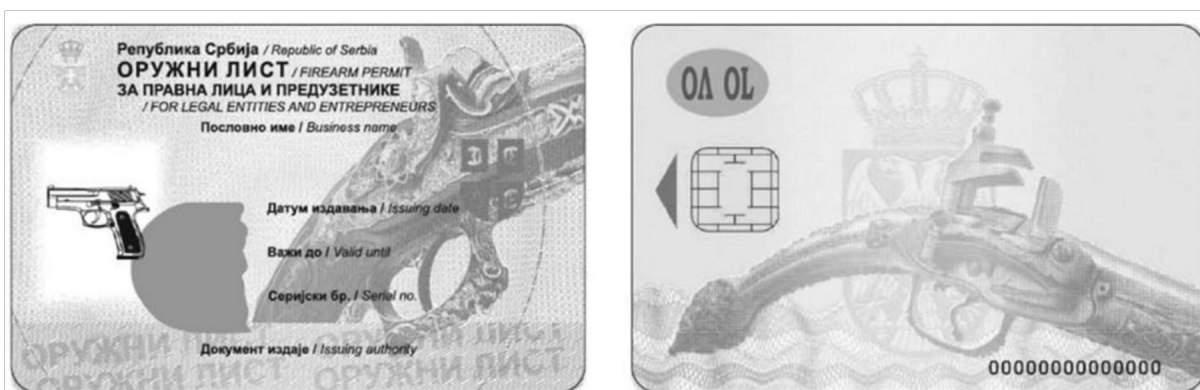
⁵¹ Закон о оружју и муницији, чл. 17.

⁵² Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији.

⁵³ Закон о оружју и муницији, чл. 17.

Слика 3. Оружни лист за држање и ношење оружја⁵⁴

Слика 4. Оружни лист за правна лица и предузетнике

Колекционарска дозвола може се издати лицу које има најмање пет примерака регистрованог оружја из категорије и које испуњава све остале услове прописане законом. Она је трајна и на основу ње се може набавити више комада оружја припадајуће категорије. Лице је и у овом случају дужно да поднесе захтев за регистрацију оружја у року од осам дана од прибављања оружја.⁵⁵

⁵⁴ Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији.

⁵⁵ Закон о оружју и муницији, чл. 18.

Слика 5. Колекционарска дозвола⁵⁶

4.5. Рок важења и опозив дозволе за држање оружја

Уколико лице престане да испуњава услове за држање оружја из категорије Б, надлежни орган доноси решење о томе да се оружни лист, оружје и муниција одузму лицу. Лице против којег је покренут поступак мора у року од 48 сати да преда све наведено надлежном лицу, за шта ће добити потврду, а може га у року од годину дана онеспособити или отуђити.⁵⁷

За надзор над власницима оружја одговорно је Министарство унутрашњих послова. Оно мора водити рачуна о томе да ли власници оружја испуњавају услове који су прописани законом, а тичу се поседовања оружја. Оружје лицу може бити одузето уколико се утврди да оно више не испуњава одређене услове и то:⁵⁸

- У недостатку здравствене способности за држање оружја;
- Уколико постоји правоснажна пресуда на казну затвора за кривична дела;

⁵⁶ Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији.

⁵⁷ Закон о оружју и муницији, чл.

28.

⁵⁸ Рајковић, *op. cit.*, стр. 48.

- Уколико је лице починило прекршаје који за последицу имају казну затвора;
- Уколико се током безбедносно-оперативне провере утврди да лице представља опасност по себе, друга лица или јавни ред;
- Уколико не постоји оправдан разлог за држање оружја;
- Уколико власник оружја није обезбедио услове за његово безбедно складиштење.

Ако власник не испуњава услове за његово држање, надлежна организациона јединица МУП ће донети решење о одузимању оружја и муниције. Власник мора предати оружје, муницију и оружни лист одмах по утврђивању околности, након 48 сати од покретања управног поступка. Оружје се може привремено одузети уколико постоји сумња да би га лице могло злоупотребити.⁵⁹

4.6. Казнене мере и последице незаконитог држања оружја

Држање оружја у контексту кривичног дела означава фактичку власт или контролу над оружјем. Најчешће држање подразумева да је оружје физички присутно код учиниоца кривичног дела, било да је у његовом власништву или на неки други начин (на пример као предмет који чува). Када се ради о кривичном делу које укључује држање оружја, важно је да оружје буде у поседу особе која има законско право да га држи, али нема одговарајућу дозволу – оружни лист. Ако лице држи оружје без важеће дозволе, то може бити основана сумња за намеру извршења кривичног дела, чак и када се оружје не користи или није у употреби.⁶⁰

Лицима је забрањено да држе неовлашћено ватрено, конвертибилно или онеспособљено оружје, као и оружје чија је држање забрањено, а у супротном постоји могућност да сноси санкције (затворска казна или новчана казна). Лицима је забрањено

⁵⁹ Рајковић, *op. cit.*, стр. 48.

⁶⁰ D. Lazić, Nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348 Krivičnog zakonika: Nove i stare dileme u praksi', *Godišnjak Fakulteta bezbednosti*, br. 1, 2017, str. 422.

да држе оружје чије су производња и употреба забрањени, као и средства за њихову производњу.⁶¹

Чланом 348 Кривичног законика регулисана је неовлашћена производња, набавка, држање и ношење ватреног оружја, муниције и експлозивних материја, уз строге казне за прекршиоце. Тако, лица која без дозволе израђују, преправљају, продају, набављају, размењују или држе ватрено оружје, као и његове делове, муницију, експлозивне направе или минско-експлозивна средства могу бити кажњена затвором од шест месеци до пет година, уз новчану казну.⁶²

Уколико су предмет прекршаја оружје или материје чија набавка и држање нису дозвољени грађанима, казна се поопштрава и износи од једне до осам година затвора, уз новчану казну. Када се ради о већој количини оружја или средстава велике разорне моћи, или ако је дело извршено противно правилима међународног права, казна се повећава на две до дванаест година.

Неовлашћено држање ових предмета такође се кажњава затвором у распону од две до дванаест година. Ако лице носи оружје за које поседује дозволу за набавку или држање, али не и за ношење, предвиђена је казна од шест месеци до пет година затвора.⁶³ У свим случајевима, оружје, муниција и експлозивне материје које су предмет прекршаја биће одузети. Недозвољено држање оружја није временски условљено, односно чак и краткорочно држање оружја без дозволе може бити довољно да се сматра кривичним делом. Временски период у којем оружје остаје у поседу лица није пресудно за дефинисање кривичног дела нелегалног држања оружја, све док је оружје физички присутно и није у легалном поседу лица.⁶⁴

Да би лице набавило или држало оружје из категорије Б, које обухвата оружје које није дозвољено за слободну употребу потребно је да се прибави одобрење за набавку оружја и оружни лист. Ови документи су законски предуслови за легално поседовање оружја, у

⁶¹ Кривични законик, Службени гласник Републике Србије, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019, чл. 377.

⁶² Кривични законик, чл.

348.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ Lazić, *op. cit.*, str. 422.

супротно лице чини кривично дело недозвољене производње, држања, ношења и промета оружја и експлозивних материја.⁶⁵⁶⁶

Закон такође предвиђа ситуације у којима држање оружја није кривично дело, већ прекршај. На пример, ако се у поседу лица затекне регистровано оружје преминулог лица, лице има обавезу да у року од 45 дана обавести Министарство унутрашњих послова ради преузимања оружја. Уколико то не уради, не чини кривично дело, већ прекршај, који има лакше последице.⁶⁷

V УПОРЕДНА АНАЛИЗА РЕГУЛАЦИЈЕ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛА ЗА ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА

Европско-континентални правни систем, који укључује државе попут Немачке, Француске, Италије и Хрватске, регулише поседовање и ношење оружја кроз строже законе који изискују дозволе, регистрацију и безбедносне провере лица која желе да набаве или поседују оружје.

У Немачкој је правни основ закон о контроли оружја *Waffengesetz – WaffG*, у Француској *Code de la sécurité intérieure*, у Италији *Testo unico delle leggi di pubblica sicurezza*, док је у Хрватској то *Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana*. Њихове заједничке карактеристике су строга контрола и лиценцирање, односно потреба за поседовањем одређене дозволе за оружје, приступ ватреном оружју је тиме ограничен, а поседовање је дозвољено лицима која га користе за спорт, лов и евентуално личну заштиту, свакако уз строге провере. У овим државама захтева се безбедно складиштење оружја и периодичне инспекције лица које имају дозволу за оружје.

У наставку је дат појединачни и упоредни приказ различитих правних система европско-континенталне традиције у контексту држања оружја.

5.1. Поступак издавања дозволе за оружје у Немачкој

У Немачкој је систем контроле оружја веома строг, можда и најстрожи у Европи. Приватно набављање, поседовање и ношење оружја дозвољено је само лицима са

⁶⁵ Кривични законик, чл. 348.

⁶⁶ Lazić, *op. cit.*, str. 423.

⁶⁷ Закон о оружју и муницији, чл. 29.

одговарајућим дозволама. Оне се добијају након опсежне провере кроз које власти оцењују поузданост лица које жели да поседује оружје и његове способности да истим рукује. Лице које жели да поседује оружје мора доказати и потребу за њим. Ловци, стрелци и колекционари могу доказати потребу за оружјем због својих законитих активности, али лица која траже дозволу за држање оружја као средства за заштиту личне безбедности морају доказати да су озбиљно угрожени.⁶⁸

У Немачкој постоје ограничења у погледу врсте оружја која лица могу прибавити. Аутоматско оружје је забрањено држати, а постоји ограничење и у погледу броја оружја. Лов и стрељаштво су препознате као активности са дугом традицијом, па се лицима са лиценцом дозвољава да поседују и држе оружје у складу са законима о контроли оружја и његовом прилагођавању.⁶⁹ Дозволе за полуаутоматско оружје је тешко добити, нарочито за оружје које представља већи ризик од опасности по јавну безбедност. Потпуно аутоматско оружје је строго регулисано и третира се као ратно оружје, а његова производња, продаја, увоз, извоз и транспорт подлежу посебним дозволама Савезне владе.⁷⁰

Главни циљ немачког закона је смањење доступности оружја како би се утицало на смањење стопе криминала. То се постиже контролисањем личног власништва и праћењем трговине оружјем путем строгих закона о произвођачима и трговцима оружјем. Такође, оружје које лица поседују и држе је означено и праћено, па се може утврдити уколико је оно коришћено у криминалним активностима.⁷¹

Немачки закон о оружју је веома сложен и детаљно регулише све аспекте приватног поседовања, набавке, држања и ношења оружја. Део закона који се односи на издавање дозвола за оружје и његову набавку апострофира испитивање потребе лица за оружјем и историју лица.⁷² Закон је прошао кроз више реформи, посебно након терористичких напада, а наставља да се прилагођава променама у друштвеним потребама и безбедносним захтевима. Иако је закон федерални, његова примена је на нивоу

⁶⁸ Waffengesetz (WaffG), Bundesgesetzblatt, 47/2022. R. L. Nay, *Firearms- regulations in various foreign countries*, Washington, D.C., 1990, p. 55.

⁶⁹ Waffengesetz (WaffG) §§ 4, 8 & 13. Nay, *op. cit.*, p. 55.

⁷⁰ Waffengesetz (WaffG), §§ 6 &

13.

⁷¹ Waffengesetz (WaffG), §§ 6 & 13. Nay, *op. cit.*, p. 55.

⁷² *Ibidem*, 58–59.

савезних држава како би се омогућио локални надзор. Ипак, то у неким случајевима доводи до његове неуједначене примене.⁷³

Процес издавања дозволе за поседовање, држање и употребу оружја у Немачкој је строго регулисан, са ригорозним условима. Приватно поседовање и држање оружја допуштено је само лицима који су добили потребну дозволу, а која се издаје тек након темељне провере лица од стране власти. Провера обухвата испитивање поузданости лица, стручности у руковању оружјем, утврђивање физичке способности за руковање оружјем и утврђивање потребе за поседовањем оружја.⁷⁴

Минимална законска старост да би лице добило дозволу за оружје је осамнаест година, а на властима је да одлуче да ли дозволу желе да издају странцима и лицима која нису резиденти. Лица која су раније била осуђена за кривична дела или се суочавају са проблемима зависности од алкохола и наркотика, имају менталне сметње и друге проблеме који би могли утицати на безбедно руковање оружјем у поседу, не могу добити дозволу за држање оружја.⁷⁵

Осим ловаца, стрелаца и колекционара, сва друга лица која желе да држе оружје морају доказати да им је оно потребно из одбрамбених разлога, те да су озбиљно животно угрожени – у већој мери него други чланови друштва. У преводу, лице мора доказати стварну угроженост, а да му је оружје потребно како би смањило ту опасност.⁷⁶

Издата дозвола за држање оружја садржи податке о типу оружја које особа сме поседовати, свака набавка мора бити евидентирана, а све информације о оружју морају бити уписане у дозволу. Дозвола може бити одузета лицу уколико је стечена незаконито или ако лице више не испуњава услове за поседовање и држање оружја.⁷⁷

У Немачкој се физичким лицима могу издати два типа дозвола за оружје. Једна од њих је *Дозвола за држање оружја* (нем. *Waffenbesitzkarte*), а друга *Дозвола за ношење*

⁷³*Ibidem*, 59–60.

⁷⁴*Ibidem*, 62–63.

⁷⁵ Waffengesetz (WaffG), §§ 4–6. Nay, *op. cit.*, p. 63.

⁷⁶ Waffengesetz (WaffG), §§ 4–6. *Ibidem*, § 8. Nay, *op. cit.*, p. 63.

⁷⁷ Waffengesetz (WaffG), §§ 10–11. Nay, *op. cit.*, p. 63.

оружја (нем. *Waffenschein*), уз које власници оружја могу прибављати муницију за оружје у поседу.⁷⁸

Дозвола за држање оружја важи годину дана када је у питању набавка оружја, док се тај рок не односи на држање оружја, односно вреди трајно. Одређене групе (ловци, стрелци и колекционари) могу је лакше добити у односу на остале групе становништва, а додатно смеју набављати полуаутоматско оружје и до два пиштоља потребних за спорт. Дозволу за држање оружја могу добити искључиво озбиљни колекционари са конкретним циљем попут прикупљања ретких или специфичних комада оружја. Уколико оружје има декоративну намену, оно не сме бити функционално и мора бити трајно онеспособљено.⁷⁹

5.2. Поступак издавања дозволе за оружје у Француској

У француском законодавству не постоји јасна и прецизна дефиниција оружја, осим у контексту кривичних дела. Оружјем се сматрају сви предмети који могу да се користе за напад на друго лице (чак и ножеви, маказе или други оштри или тупи предмети). Суштински, све што може бити искоришћено за напад се тек у том контексту третира као оружје.⁸⁰ Због повећања стопе криминала у Француској, посебно оружаних пљачки, законодавци су се трудили да контролишу распрострањеност оружја. Промене су укључивале јачу контролу над његовом продајом, држањем и транспортом, посебно над категоријама 1, 4, 5 и 6.⁸¹

Прописи о оружју у Француској постоје већ вековима, али држава никад није у потпуности успела да контролише држање и ношење оружја. Главни закон којим се регулише држање и трговина оружјем је Декрет – закон из 1939. године заједно са декретима донетим касније исте године. Закон је допуњаван и мењан неколико пута, а кључне измене извршене су 1973, 1979, 1980, 1981, 1983. и 1986. године. Оружје и муниција су, према овом закону, подељени у осам категорија, при чему се прве три односе на ратни материјал који је строже регулисан (војно ватрено оружје и муниција, опрема која помаже у борби, заштитна опрема против отровних гасова), а остале категорије на оружје које се не сматра ратним материјалом (оружје за личну одбрану,

⁷⁸ Waffengesetz (WaffG), §§ 10 & 12.

⁷⁹ Waffengesetz (WaffG), §§ 8 & 10. Nay, *op. cit.*, p. 64.

⁸⁰ *Ibidem*, p. 53.

⁸¹ Code de la sécurité intérieure, Art. 132-1, 2012. Nay, *op. cit.*, p. 54.

секундарно оружје, оружје за спорт и параде и оружје од историјске и колекционарске вредности).⁸² Закон је усмерен на смањење илегалне употребе оружја и јасно дефинисање ко и како може држати поједине врсте оружја.

Строги прописи у Француској односе се на производњу, трговину, увоз и извоз оружја. Сва правна и физичка лица која желе да се баве овим послом морају поднети пријаву надлежним органима и испунити строге услове. Француске компаније и држављани имају предност, а ограничења за стране компаније постоје, осим у оквиру Европске економске заједнице (ЕЕЕЗ). Увоз је генерално забрањен, осим за спортско, историјско и колекционарско оружје и у посебним случајевима уз дозволу Министарства економије и финансија. Извоз захтева посебну дозволу владе, поготову за војно оружје, док је извоз других типова оружја мање строго регулисан. Постоје изузеци који се односе на полицију, стрелачка удружења и такмичаре.⁸³

Одређене су категорије оружја која лица смеју и не смеју држати и носити:

- Категорије са забраном држања и ношења обухватају ратно оружје (категорија 1), оружје за самоодбрану (категорија 4 – пиштољи и револери) и хладно оружје (категорија 6 – бодежи, мачеви, бајонети);
- Категорије са дозволом за држање и ношење обухватају ловачко (категорија 5), оружје за стрелаштво (категорија 7) и историјско и колекционарско оружје (категорија 8).

За оружје категорије 1 и 4 потребна је дозвола која се издаје након провере лица од стране власти. Малолетници млађи од шеснаест година не могу држати оружје, а малолетници од 16 до 18 година смеју га држати искључиво уз сагласност родитеља или старатеља. Дозволе за оружје обнављају се сваких пет година и могу бити опозване у било ком тренутку уколико за то постоји разлог.⁸⁴

Лица која без дозволе држе оружје из категорија 1 и 4 или муницију за то оружје, а не поседују одговарајућу дозволу, могу бити кажњена високом новчаном

⁸² Code de la sécurité intérieure, §§ L311–1L311-4.

⁸³ Code de la sécurité intérieure, §§ L313-1–L313-7.

⁸⁴ Code de la sécurité intérieure, §§ L312-1–L312-6. Nay, *op. cit.*, pp. 49–50.

казном или им може бити изречена казна затвора у трајању од једне до три године. Ако је лице било раније осуђивано, казна може бити тежа, чак до пет година затвора.⁸⁵

5.3. Поступак издавања дозволе за оружје у Италији

Правна регулација у вези са оружјем у Италији, њене законодавне одредбе, сложене су и лоше координисане. Законодавци су неретко доносили законе на основу тренутних потреба, па је изостао систематски приступ на основу којег би се ускладиленорме и успоставила боља организација у регулацији прописа у вези са оружјем.⁸⁶

У Италији су постепено увођене нове, строже мере у вези са производњом, држањем и продајом ватреног оружја, експлозива и муниције. Закон бр. 110 (*Legge 110/1975, Regolamento sul possesso e commercio di armi*) је и данас кључни закон у овој области и обезбеђује регулаторни оквир, а претходни закони који се односе на исто питање и даље важе уз одређене измене или допуне. Према овом закону, оружјем се сматра сваки инструмент који има намену да нанесе повреду живом бићу, а ту су укључене и ловачке пушке, стрељачко оружје и пиштољи за лансирање ракета.⁸⁷

Оружје је категоризовано у две групе и то: ратно оружје и муниција (категирија А) и обично ватрено оружје и муниција (категирија Б). Оружје категорије А обухвата оружје које се користи у ратне сврхе и муницију која се користи за ратно оружје. Укључује и бомбе, агресивне хемикалије и друге смртоносне уређаје. Такође, у групу А спада и оружје ратног типа које не припада директно овој класификацији, али се може користити као ратно оружје, аутоматско је или има карактеристике које га приближавају ратном оружју. Оружје категорије Б обухвата оружје попут пушака, револвера, полуаутоматских пиштоља и ловачког оружја.⁸⁸

Законом је основан комитет који је одговоран за каталогизацију, проверу и контролу ватреног оружја које се производи у Италији или се у њу увози. Тело даје мишљења о томе да ли оружје спада у категорију А или Б и разматра легислативу која је у вези са

⁸⁵ Code de la sécurité intérieure, §§ L317-1–L317-12.

⁸⁶ Nay, *op. cit.*, p. 94.

⁸⁷ Legge 110/1975, Regolamento sul possesso e commercio di armi, Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, 18 giugno 1975, n. 160. Nay, *op. cit.*, p. 94.

⁸⁸ Legge 110/1975, § 3.

¹¹⁸ Nay, *op. cit.*, p. 95.

производњом, поправком, складиштењем, трговином и транспортом оружја. Свако оружје које није регистровано у каталогу се сматра нелегалним оружјем. Национална банка за тестирање оружја преузима одговорност за тестирање ватреног оружја, оцену његове подобности за употребу и издавања дозвола за оружје. Свако оружје произведено у иностранству, а увози се у Италију, мора проћи додатно тестирање у овој држави.⁸⁹

Физичким лицима је забрањено да држе и користе оружје категорије А, што пре доношења кључног закона није био случај, јер се сакупљање ратног оружја и оружја ратног типа било дозвољено уз посебну дозволу. Држање и ношење оружја из категорије Б није потпуно забрањено, али је строго контролисана било која радња у вези са оружјем.⁹⁰

Држање ватреног оружја је количински ограничено и мора бити пријављено надлежној полицији. Уколико лице има дозволу за држање оружја, а жели да поседује више комада, мора поднети захтев за додатну дозволу код локалног начелника полиције. Држање муниције за додатно оружје је забрањено. За ношење оружја (као што су ловачки пиштољи или ловачке пушке) изван куће, потребно је тражити посебну дозволу, а да би се она издала лице мора испунити одређене услове као што су чист полицијски досије, техничка способност за руковање оружјем и оправдан разлог за ношење оружја (претња животу, опасан посао).⁹¹

Малолетна лица не могу држати и носити оружје, осим ако нису старији од шеснаест година. Тек тада могу добити дозволу за ношење ловачког оружја уз писмену сагласност родитеља. Ношење оружја на јавним местима или окупљањима је забрањено, чак и уз дозволу. За нелегално држање оружја предвиђене су казне од неколико месеци до пет година затвора, а за ношење на јавним местима казна затвора од једне до шест година.⁹²

5.4. Поступак издавања дозволе за оружје у Хрватској

Законодавство у Хрватској регулише набавку, држање, ношење и коришћење оружја у циљу смањења несрећа, насиља, самоубистава и других опасних ситуација које

⁸⁹ Legge 110/1975, § 6.

⁹⁰ Legge 110/1975, §§ 6 & 7. Nay, *op. cit.*, p. 97.

⁹¹ Legge 110/1975, §§ 5–7. Nay, *op. cit.*, p. 98.

⁹² Legge 110/1975, §§ 4, 8, 12 & 13.

укључују оружје. У овој држави је питање регулације оружја било уређено законом о оружју из 1992. године, а потом су се, у складу са европским прописима, унеле одређене измене након што је Хрватска постала кандидат за чланство у Европској унији. Закон о оружју је потом усклађен са Директивом Већа Европске уније којом су дефинисана правила за контролу набавке и кретања оружја међу државама-чланицама.

Поред тога је Хрватска ратификовала међународне уговоре, између осталог и Протокол о незаконитој трговини ватреним оружјем.⁹³

Поред закона постоје бројни подзаконски акти у којима су детаљно објашњени поступци у вези са оружјем, правилници о евиденцијама, здравственим прегледима за држање оружја, производњи оружја, едукацији грађана за његову правилну употребу, управљање одузетим оружјем и сл.

Законом о набави и посједовању оружја грађана ублажен је претходни закон и либерализована су набавка и држање оружја, али су усклађивањем са Директивом ЕУ ипак усвојени строжи услови у односу на минималне.

Оружје је категорисано у четири групе и то:⁹⁴

- У категорију А спада забрањено ватрено оружје чије држање представља кривично дело;
- У категорију Б сврстано је ватрено оружје за које је потребно прибавити дозволу надлежног полицијског органа;
- У категорију Ц спада оружје које је потребно пријавити у року од осам дана након набавка, али за набавку није потребна дозвола;
- У категорију Д убраја се оружје које није потребно пријављивати.

Поступак прибављања дозволе за набавку и држање оружја започиње подношењем захтева полицијској управи или станици према месту пребивалишта лица које подноси

⁹³ I. Malenica, Provođenje upravnog postupka temeljem zakona o oružju, Elektronički zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, br. 11/1–2, 2017, str. 68. Ljubić, *op. cit.*, str. 426.

⁹⁴ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, Narodne novine, br. 94/18, 42/20 i 114/22. Ljubić, *op. cit.*, str. 426.

захтев. Надлежни орган издаје уверење за набавку оружја из категорије Б уколико лице испуњава опште и посебне захтеве.⁹⁵

Општи услови се односе на то да лице мора имати оправдани разлог за набавку оружја и најмање двадесет једну годину у тренутку подношења захтева за набавку и држање оружја категорије Б. Лице не сме бити раније осуђивано за појединачна кривична дела против државе, живота, тела, имовине и других озбиљних прекршаја. Против лица не смеју постојати правноснажне пресуде за прекршаје које би могле укључивати злоупотребу оружја. Код лица не смеју бити утврђене друге околности (алкохолизам, употреба дрога, породично насиље) под којима би оно могло злоупотребити оружје. Последње, лице мора имати услове за сигурно смештање и чување оружја за које тражи дозволу.⁹⁶

Припадници специфичних професија попут полиције, војске и послова обезбеђења могу набавити оружје са осамнаест година, као и чланови-такмичари стрелачких клубова и лица која имају положен ловачки испит.⁹⁷

Посебни услови односе се на то да лице мора извршити здравствени преглед којим се потврђује да ли је способно за држање и ношење оружја, као и утврђивање техничке стручности лица за правилну употребу оружја уз познавање прописа којима се регулише држање оружја. Здравствена способност за држање и ношење оружја утврђује се од стране овлашћених здравствених институција или специјалиста медицине рада. Лице мора вршити преглед на сваких пет година, а уколико није задовољно исходима, може поднети жалбу другостепеној медицинској комисији.⁹⁸

Одобрење за набавку оружја важи шест месеци, а након набавке лице га мора регистровати у наредних осам дана, односно поднети захтев за његову регистрацију. Након утврђивања свих околности, лицу се издаје оружни лист којим се доказује

⁹⁵ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 22 i 23.

⁹⁶ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 20.

⁹⁷ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 11.

⁹⁸ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 11.

власништво и техничка исправност оружја, без којег се оно не може носити. Одобрење за држање оружја важи десет година од датума издавања.⁹⁹

У случају да лице поднесе захтев за набавку новог оружја или жели да продужи оружни лист, потребно је да прође истоветну процедуру као и код набавке оружја које већ поседује.¹⁰⁰ С обзиром на то да су сви услови испуњени приликом провере лица за издавање претходног оружја, било би пожељно да се само провери здравствена способност лица.

5.5. Кључне разлике и сличности у процедури издавања дозвола

У све четири државе законодавство у вези са оружјем је строго и усмерено на смањење насиља, несрећа и злоупотреба оружја. Јасним и прецизним законима и подзаконском регулативом регулисана је набавка, поседовање и ношење оружја. У свим државама постоји обавеза лица да се подвргну лекарским прегледима пре него што добију дозволу за оружје како би се обезбедило на оружје могу да држе и носе физички и психички подобна лица која могу безбедно руковати оружјем.

Заједничко овим системима је да оружје мора бити регистровано код надлежних власти, а за све типове ватреног оружја постоје специфични захтеви за његову регистрацију и обавезу пријављивања када се оружје мења или се набавља ново оружје. Постоји систематизација типова оружја која, иако се унеколико разликује између посматраних држава, задржава одређене сличности у смислу да постоје оружје које је забрањено лицима да га поседују или типови оружја за које је потребно прибавити дозволу или га је потребно само пријавити. Такође, у свим државама су предвиђене строге казне за поседовање илегалног оружја које укључују и затворске казне.

У Немачкој је оружје подељено на четири категорије, управо као и у Хрватској (А – забрањено оружје, Б – оружје које захтева дозволу, Ц – оружје за које је потребна регистрација, Д – оружје које се не мора пријављивати), док је у Италији оно подељено на две категорије (А – ратно оружје и Б – уобичајено ватрено оружје), а у Француској

⁹⁹ Закон o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 21 i 22.

¹⁰⁰ Закон o nabavi i posjedovanju oružja građana, čl. 19.

на три (А – забрањено оружје, Б – оружје које захтева дозволу, Ц – оружје које није потребно пријавити).

У Немачкој и Француској припадници специфичних професија могу лакше добити дозволу за оружје, а оба система предвиђају привилегије за професионалце који укључују полицију, војне службенике и заштитаре. Италија такође има предвиђене дозволе за оружје за професионалце, али са јасно дефинисаним ограничењима и критеријумима. У Хрватској припадници специфичних професија, чланови стрељачких клубова и ловци имају привилегију лакшег прибављања дозвола за оружје.

У Италији и Хрватској малолетници могу поседовати ловачко оружје уз неопходну родитељску сагласност, али под строгим условима, док је у Француској и Немачкој малолетницима строго забрањено држање оружја, осим у изузетним случајевима и уз посебне дозволе.

У Немачкој дозвола за држање оружја важи пет година, док у Италији, Француској и Хрватској оне важе до десет година.

У Француској су за нелегално држање оружја предвиђене врло строге санкције, са високим казнама које укључују и дуже затворске казне. Немачка такође предвиђа озбиљне казне за непоштовање закона у вези са држањем оружја, а у одређеним случајевима казне могу бити новчане. У Италији и Хрватској казне су сличне, али њихова тежина зависи од специфичних околности прекршаја.

У Италији и Француској детаљно су регулисани обука корисника оружја који морају проћи едукацију о сигурности, законодавном оквиру и техничкој употреби оружја. У Хрватској се спроводи специфична обавезна едукација и лице мора прибавити потврду о техничкој способности за руковање оружјем. У Немачкој је обука такође обавезна и оријентисана је на сигурно руковање и познавање немачког закона.

У све четири посматране државе постоји строга регулација оружја и слични основни принципи у вези са прибављањем и држањем оружја – обавезна регистрација оружја, стриктни захтеви за издавање дозвола за оружје и обавезни здравствени прегледи. Разлике се углавном односе на специфичне категорије оружја, услове за професионалце и малолетнике и период важења дозвола за оружје, иако је правна регулатива у посматраним државама веома слична у својој сржи. Француска и Немачка имају

донекле детаљније и строже законодавство у односу на Италију и Хрватску, а све четири прописују озбиљне казне за нелегално поседовање и ношење оружја.

VI УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ПРОПИСА И МЕЂУНАРОДНИХ КОНВЕНЦИЈА ИУСКЛАЂИВАЊЕ СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА

Уредбе комисије Европске уније 2019/686 и 2021/1423 донете су са циљем унапређења сигурности у вези са преносом оружја међу чланицама како би се смањио ризик од злоупотребе оружја. На основу директива утврђен је механизам за размену информација – ИМІ систем – путем којег се размењују подаци међу чланицама о преносу ватреног оружја, издавања дозвола и сагласности и одбијеним захтевима за набавку оружја.

Државе чланице морају размењивати податке уколико се одвија пренос оружја између држава, а који се односе на податке о издатим одобрењима и сагласностима. Другом наведеном директивом евиденција проширена увођењем обавезе размене информација о одбијеним захтевима за издавање дозволе за држање оружја. Приликом набавке, лице мора добити сагласност за унос оружја и муниције у државу-чланицу која важи шест месеци, које потом мора регистровати подношењем захтева локалној полицијској станици у року од осам дана како би се оружје и његов власник пратили.¹⁰¹ Директива 2021/555 Европског парламента и Савета од 2021. године о надзору набавке и поседовања оружја је основни правни акт на нивоу Европске уније која регулише област о контроли оружја. Она је правни оквир који користе државе-чланице којом су одређени правила и стандарди који се морају поштовати приликом контроле набавке, регистрације, поседовања и преноса оружја. Донета је у циљу контроле и ограничавања приступа оружју постављањем јасних услова за физичка и правна лица која желе да набаве и поседују оружје. Њен главни циљ је смањење ризика од злоупотребе оружја и јачање механизма надзора како би се смањила илегална трговина оружјем. Државе-чланице су у обавези са своје законодавство ускладе са европским стандардима, између осталог и овом Директивом, како би се хармонизовао систем дозвола и регистрације оружја на подручју Европске уније.¹⁰²

¹⁰¹ Ljubić, *op. cit.*, str. 433–434.

¹⁰² European Union, Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on Control of the Acquisition and Possession of Weapons (Codification), *Official Journal*

Када се ради о регулацији оружја и муниције у Европској унији, донети су различити основи документи којима се регулишу питања оружја:

- Шенгенски уговор у глави седам регулише слободно кретање људи, али и појачање контрола у вези са оружјем и муницијом у државама које припадају Шенгенском простору;
- Директиве Савета Европе 477/91 и 51/08 садрже прописе којима се регулише контрола над оружјем и муницијом унутар Европске уније, а укључује и питања безбедности и превенције трговине нелегалним оружјем;
- Кодексом понашања ЕУ о извозу оружја из 1998. године дефинисани су стандарди и смернице које државе-чланице морају поштовати када су у питању извозне активности оружја како би се спречило незаконито трговање истим;
- Заједнички допринос ЕУ за сузбијање недозвољеног сакупљања и промета лаког и стрељачког наоружања и муниције, такође из 1998. године, усмерен је на спречавање нелегалне трговине малокалибарским оружјем и муницијом;
- Стратегија ЕУ за борбу против илегалног сакупљања и илегалне трговине малокалибарским и лаким наоружањем и муницијом из 2005. године осмишљена је са циљем пружања подршке државама Западног Балкана у контроли оружја и муниције, са фокусом на његову злоупотребу у међународном контексту.

Република Србија је земља кандидат за улазак у Европску унију и као таква мора да изврши процес хармонизације правног оквира са правним тековинама и добром праксом Европске уније, што подразумева прилагођавање закона, прописа и нормативних оквира важећим стандардима Европске уније. Процес регулације оружја и муниције је повезан са одређеним преговарачким поглављима која се односе на правду, безбедност и спољну политику:

Наша држава, као кандидат за улазак у Европску унију (ЕУ), мора да изврши процес **хармонизације** свог правног оквира са правним тековинама и добром праксом

of the European Union L 115, 2021, pp 1–39. D. Ljubić, *Nabava oružja radi osobne sigurnosti, Policija i sigurnost*, br. 33/1, 2024, str. 98–110.

ЕУ. Хармонизација подразумева прилагођавање наших закона, прописа и нормативних оквира стандардима који су већ у примени у државама чланицама ЕУ. Када је у питању регулација оружја и муниције, овај процес је повезан са неким преговарачким поглављима која се односе на правду, безбедност и спољну политику, и то су следећа поглавља:¹⁰³

- Поглавље 24 (Правда, слобода и безбедност) бави се правом и безбедношћу у оквиру Европске уније и укључује правила о контроли оружја, безбедности граница и слободи кретања;
- Поглавље 23 (Реформа правосуђа и безбедност) укључује реформу правног система, права грађана и контролу извршења правде у случају злоупотребе оружја или нелегалних активности са оружјем;
- Поглавље 31 (Заједничка спољна, безбедносна и одбрамбена политика) регулише међународне односе, спољну политику и безбедност државе и региона и обухвата правила у вези са контролом извоза оружја и муниције.

Наведени документи су важан део европског законодавства које уређује обавезе свих чланица Европске уније у вези са контролом оружја и муниције и активностима које државе треба да предузму како би превенирале и спречиле илегалну трговину и злоупотребу оружја. Република Србија би, као кандидаткиња за чланство у Европској унији, требало да усагласи свој правни систем са овим европским прописима у процесу приступања Европској унији.

„ЗОМ [је] у потпуности усклађен са Директивом СЕ која се односи на оружје. Оно што недостаје у закону то су одредбе о режиму уноса, држања и ношења оружја од стране лица која су држављани чланица ЕУ и важење европског пасоша за оружје, што ће вероватно бити урађено новелама закона непосредно пред приступање Србије ЕУ“.¹⁰⁴

¹⁰³ *Ibidem.*

¹⁰⁴ *Ibidem.*

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Законска регулација оружја је неопходан механизам за контролу држања, ношења и промета оружја за регулисање јавног реда, мира и безбедности грађана једне државе. Сваки такав законодавни оквир има главни за циљ да спречи да оружје доспе у руке лица која би га могла злоупотребити, смањење ризика од криминалитета, насиља и несрећа. Легално поседовање оружја не мора бити безбедносна претња, иако може бити, док је нелегално поседовање оружја велики проблем, нарочито на овим просторима.

Доношењем новог Закона о оружју и муницији пооштрени су услови за набавку и држање оружја, али и његово ношење, што је довело до смањења броја регистрованих комада оружја и поднетих захтева за његову набавку. Такође, дошло је до добровољне предаје нелегално држаног оружја од стране многих грађана. У Републици Србији поседовање ватреног оружја подлеже строгим условима који су доношењем новог закона проширени и пооштрени. Допунска регулатива је усклађена са Законом коју надопуњује и уоквирује обухватајући бројне аспекте у вези са регулацијом оружја. Доношењем закона тежило се свеобухватном и детаљно уређеном законском оквиру како би се повећао степен безбедности и како би се Србија ускладила са европским законодавством.

Закон о оружју и муницији регулише све аспекте везане за оружје, од набавке и држања до преноса и евидентирања. Одредбе које се тичу здравствене способности, психофизичких критеријума и безбедносних провера јасно указују на потребу за свеобухватном проценом која укључује правну, психолошку и физичку способност лица за држање оружја. Безбедносним проверама осигурава се да лице није претходно учествовало у нелегалним активностима, да није агресивно или нестабилно, што би могло довести до злоупотребе оружја. Могућност да лице које поседује оружје има здравствене потешкоће који могу угрозити способност да га безбедно користи је веома важна новина у закону, поготово чињеница да оно подразумева континуирано праћење здравствене подобности лица. Обука за руковање оружјем категорије Б надопунила је процес за добијање дозволе обезбеђујући да лица која набављају оружје знају како да га користе на сигуран и одговоран начин. Новина која се тиче безбедног складиштења

оружја директно може утицати на превенцију несрећа изазваних оружјем и спречавање неовлашћеног приступа оружју. Обавезивањем лица за коришћење сигурносних система створен је заштитни оквир којим се смањује ризик који може настати у вези са оружјем.

Процес издавања дозволе и бројне обавезе лица које жели да набави оружје, уз прилагање шире документације јасно показују да држава не дозвољава лако стицање оружја. На тај начин се законски оквир усклађује са принципима јавне сигурности, прецизно филтрирају потенцијални власници оружја и смањују шансе за злоупотребу. Евидентирањем лица као власника у оружном листу и података о оружју држава ефикасно може да прати и контролише употребу оружја у легалном поседу, а с обзиром на то да је издавање оружног листа условљено испуњавањем строжих законских процедура повећава се одговорност лица и смањује вероватноћа од нелегалног поседа.

Строге казне за неовлашћено држање оружја и санкције за непоштовање других прописа у вези са оружјем грађанима шаљу јасну поруку да је држава спремна да очува сигурност друштва. Оне одражавају и потребну равнотежу између права на поседовање оружја и сигурности шире заједнице. Надлежни органи имају задатак да прате, проверавају и, уколико је то потребно, одузму оружје, а казнене мере за нелегалан посед оружја делују превентивно.

Поредећи законодавне оквире неколико земаља, изведени су одређени закључци и уочене сличности и разлике међу њима и у поређењу са српским националним оквиром за регулацију оружја.

Сви закони у овим државама фаворизују строгу контролу код држања, ношења и набавке оружја. Немачка се издваја због изузетно строгог система који укључује детаљне провере лица, а слична пракса постоји у Француској и Италији, док је Хрватска направила одређене уступке након прилагођавања регулативама Европске уније, али и даље задржала строге услове.

У Немачкој и Француској лица која желе да набаве оружје морају доказати своју оправдану потребу, у Италији је закон више усмерен на категорије оружја, а у Хрватској постоји строг процес набавке и складиштења оружја. Закони у свим земљама предвиђају поделу оружја у категорије, са најстрожим рестрикцијама код оружја која припадају војном оружју. Све земље прописују обавезну евиденцију оружја, његову

регистрацију и периодични надзор. Казне за нелегално држање оружја су строге и укључују високе новчане или затворске казне.

У свим земљама уочена је потреба ка смањењу доступности оружја и повећању сигурности кроз законе, али свака држава има специфичности у својој регулативи које укључују различите критеријуме за издавање дозвола, поступке за евиденцију и контролу оружја.

Република Србија остварила је одређени степен усклађености са европским законодавством, али и даље постоје области у којима домаћи закон може бити унапређен. Препознате су области у којима српско законодавство није у потпуности усклађено са прописима ЕУ, као што су режими уноса и ношења оружја од стране страних држављана и недостатак одређених одредби које се односе на међународну размену података о оружју. Постигнути су помаци у овом правцу, али још увек постоје потребе за усклађивањем у областима као што су режими контроле оружја и превенција илегалне трговине оружјем.

Када се ради искључиво о процесу издавања дозвола за држање оружја, уочава се да Република Србија има прилично сличан законодавни оквир као и поједине европске државе, што ствара основу за даљи напредак и развој законодавног оквира. Усклађеност са европским стандардима у овом подручју важан је корак ка подизању степена безбедности и пружању већег степена заштите од злоупотреба оружја. Претходни напори у прилагођавању закона већ су довели до значајних побољшања, а даље усаглашавање омогућиће Републици Србији да у будућности створи чвршћу основу за борбу против нелегалне трговине оружјем и повећа ефикасност својих контролних механизма.

ЛИТЕРАТУРА

Попис коришћене литературе

- Grizold, A. The Concept of National Security in the Contemporary World. *International Journal on World Peace*, Vol.11, No.3, 1994;
- Димитријевић, Предраг, *Управно право – општи део*, Ниш, 2016, Правни факултет Универзитета у Нишу;
- Dokmanović Mirjana, *Posedovanje vatrenog oružja i nasilje u porodici na Zapadnom Balkanu: Komparativna studija zakonodavstva i mehanizama za primenu*, Beograd, 2007, SEESAC;
- Драгишић, З. *Систем националне безбедности Републике Србије*. Београд: Факултет безбедности, 2011;
- Edmunds, T. *Security sector reform in transforming societies: Croatia, Serbia and Montenegro*. Manchester: Manchester University Press, 2007;
- Lazić Dušan, Nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348 Krivičnog zakonika: Nove i stare dileme u praksi, *Godišnjak Fakulteta bezbednosti*, br. 1, 2017, str. 413–436.
<https://doi.org/10.5937/GFB1701413L>;
- Лештанин Бранко, Закон о оружју и муницији Републике Србије – Критички поглед, *Безбедност*, бр. 59/2, 2017, стр. 153–72.
<https://doi.org/10.5937/bezbednost1702153L>;
- Лилић Стеван, *Управно право и управнопроцесно право*, Београд, 2013, Правни факултет Универзитета у Београду - Центар за издаваштво и информисање;
- Лончар Зоран, *Посебни управни поступци*, Нови Сад, Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, 4/2016. 1231-1249;
- Лончар, Зоран, *Управно право: посебни део: право унутрашњих послова*, Београд 2005;
- Ljubić Dinko, Nabava oružja radi osobne sigurnosti, *Policija i sigurnost*, br. 33/1, 2024, str. 98–110. <https://doi.org/10.59245/ps.33.1.6>;
- Ljubić Dinko, Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana, *Policija i sigurnost*, br. 31/4, 2022, str. 425–438;
- Makinda, Samuel (1998). *Sovereignty and Global Security*, Security Dialogue, Sage Publications, Vol. 29(3)/1998;

Malenica Ivan, Provođenje upravnog postupka temeljem zakona o oružju, *Elektronički zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, br. 11/1–2, 2017, str. 67–88;

Милков Драган, *Управно право III – Контрола управе*, Нови Сад, 2011, Издавачки центар Правног факултета у Новом Саду;

Милојковић, С. „Безбедносно проверавање лица – традиционални модели и примери добре праксе, НБП – Журнал за криминалистику и право, број 1/2015;

Милетић, С. Југовић, С. Право унутрашњих послова, Београд, 2016;

Милосављевић, Богољуб, Људска права и полиција – Стандарди људских права за полицију- Приручник, Београд, 2004;

Nay Robert L., *Firearms – Regulations in various foreign countries*, Washington, D.C., 1990, Law Library of Congress;

Newman, E. Critical Human Security Studies. *Review of International Studies*, Vol.36/2010, No.1;

Рајковић Јасмина, Набављање, држање и ношење оружја по Закону о оружју и муницији у Републици Србији, *Гласник права*, бр. 13/2, 2022, стр. 39–53.

<https://doi.org/10.46793/GP.1302.39R>;

Петровић Милан, Прица Милош, *Посебно управно право са међународним управним правом*, Ниш, 2021;

Стајић Љубомир, *Контрола полиције и служби безбедности*, Нови Сад, 2012, Издавачки центар Правног факултета у Новом Саду;

Попис остале истраживачке грађе

European Union, *Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on Control of the Acquisition and Possession of Weapons (Codification)*, Official Journal of the European Union L 115, 2021, pp. 1–39. Available on: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2021/555/oj/eng>;

Закон о ванредним ситуацијама, Службени гласник Републике Србије, бр. 111/2009, 92/2011 и 93/2012;

Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 46/95;

Закон о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 20/2015, 10/2019, 20/2020 и 14/2022;

Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, Narodne novine, br. 94/18, 42/20 i 114/22;

Закон о полицији, Службени гласник Републике Србије, бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018;

Закон о прекршајима, Службени гласник Републике Србије, број 65/2013, 13/2016, 98/2016 – одлука УС, 91/2019, 91/2019 – други закон и 112/2022 – одлука УС;

Законик о кривичном поступку, Службени гласник Републике Србије, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС;

Кривични законик, Службени гласник Републике Србије, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019;

Legge 110/1975, Regolamento sul possesso e commercio di armi, *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, 18 giugno 1975, n. 160;

МУП, Набавка оружја, делова за оружје и муниције (2025); преузето 8. 3. 2025.

<http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/gradjani/dokumenta/oruzje/nabavka+oruzja%2C+delova+za+oruzje+i+municije>;

Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција о оружју и муницији које воде надлежни органи, Службени гласник Републике Србије, бр. 12/2016;

Правилник о обрасцима захтева, одобрења, оружаног листа и других исправа и евиденција предвиђених Законом о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 1/99;

Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 13/2016 и 88/2016;

Правилник о онеспособљавању оружја, Службени гласник Републике Србије, бр. 9/2016;

Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених законом о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије, бр. 16/2016;

Правилник о просторно-техничким условима за безбедно смештање и чување оружја и муниције, Службени гласник Републике Србије, бр. 9/2016, 106/2016 и 50/2018;

Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја, Службени гласник Републике Србије, бр. 25/2016 и 79/2016;

Code de la sécurité intérieure, Art. 132-1, 2012;

Waffengesetz (WaffG), Bundesgesetzblatt, 47/2022.

ПРИЛОЗИ

Списак слика

Слика 1. Оружни лист за држање оружја за личну безбедност	23
Слика 2. Оружни лист за држање конвертибилног оружја	23
Слика 3. Оружни лист за држање и ношење оружја	24
Слика 4. Оружни лист за правна лица и предузетнике	24
Слика 5. Колекционарска дозвола	25

САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ

Поступак издавања дозволе за држање оружја

Предмет истраживања је поступак издавања дозволе за држање оружја у Републици Србији, са освртом на законски оквир који регулише ову област, као и поређење законских регулатива у Републици Србији са регулативама одабраних држава које припадају европско-континенталном правном систему.

Основни циљ истраживања је анализа поступка издавања дозволе за држање оружја у Републици Србији и његово упоређивање са другим националним законодавствима како би се утврдиле предности и мане домаћег оквира и утврдила његова усаглашеност са захтевима Европске уније.

У истраживању је направљен преглед законске регулације оружја у Републици Србији, са акцентом на процедури за издавање дозвола за држање оружја. Истраживање је усмерено на анализу правних прописа, услова који лица морају испунити како би добили дозволу за држање оружја из категорије Б и на упоредну анализу са законодавствима других европских земаља.

Дефинисани су појам и значај законске регулације оружја у њен значај у контексту јавне безбедности. Указано је на то који су основни принципи који обликују законодавство једне државе када је у питању оружје и спречавање његове злоупотребе. Истражен је законодавни оквир Републике Србије за контролу оружја и описани су главни правни акти који регулишу ову област.

Детаљније је анализирана процедура добијања дозволе за држање оружја, размотрени су општи и посебни услови које подносилац захтева мора да испуни, укључујући здравствену способност, кривично-правну подобност, похађање обуке за руковање оружјем и услови за његово безбедно складиштење. Све наведено су новине Закона о оружју и муницији (Службени гласник Републике Србије, бр. 20/2015, 10/2019, 20/2020 и 14/2022) чијим доношењем су пооштрени услови за добијање дозволе за оружје и српско законодавство је тиме приближено европском.

Упоредном анализом процедура издавања дозволе за оружје у Немачкој, Француској, Италији и Хрватској утврђено је које су кључне разлике и сличности у приступу регулисања ове области у различитим правним системима и размотрен је значај европских прописа и међународних конвенција на страно и домаће законодавство.

Методологија истраживања утемељена је на мултидисциплинарном приступу који укључује анализу правних прописа и упоредно-правну анализу. Аналитичкодескриптивним методом анализирани су релевантни законски и подзаконски акти којима је регулисано издавање дозвола за држање оружја у Републици Србији, као и међународни и европски стандарди у овој области. Упоредно-правним методом спроведена је анализа законских решења и пракси у Немачкој, Француској, Италији и Хрватској, како би се утврдиле сличности и разлике у процедурама издавања дозвола за оружје у овим државама.

У свим земљама уочена је потреба ка смањењу доступности оружја и повећању сигурности кроз законе, али свака држава има специфичности у својој регулативи који укључују различите критеријуме за издавање дозвола, поступке за евиденцију и контролу оружја. Када је у питању Република Србија, истакнут је значај строге контроле приступа оружју ради очувања јавне безбедности и усклађивања са европским правним оквиром.

Кључне речи: дозвола за држање оружја, Закон о оружју и муницији, законска регулација оружја, јавна безбедност, контрола оружја, оружни лист

ABSTRACT AND KEYWORDS

The procedure for issuing a permit for the possession of weapons

The subject of this research is the procedure for issuing a permit for the possession of weapons in the Republic of Serbia, with a focus on the legal framework regulating this area, as well as a comparison of Serbian legal regulations with those of selected countries belonging to the European-continental legal tradition.

The main goal of the research is to analyze the procedure for issuing a permit for weapons possession in the Republic of Serbia and to compare it with other national legislations to determine the advantages and disadvantages of the domestic framework and assess its compliance with European Union requirements.

The research provides an overview of the legal regulation of weapons in the Republic of Serbia, emphasizing the procedure for issuing permits for weapon possession. It focuses on legal regulations, the conditions individuals must meet to obtain a license to possess category B weapons, and a comparative analysis with the legislation of other European countries.

The analysis has shown the importance of the legal regulation of weapons in the context of public security and the fundamental principles shaping a country's weapons legislation and their misuse prevention. This paper explored the legislative framework for arms control in the Republic of Serbia and the key legal acts regulating this area.

A detailed analysis of the procedure for obtaining a license for weapon possession is provided, including the general and specific conditions applicants must meet, such as health requirements, criminal and legal eligibility, training in weapon handling, and safe storage requirements. These aspects are governed by amendments to the *Law on Arms and Ammunition* (*Official Gazette of the Republic of Serbia*, No. 20/2015, 10/2019, 20/2020, and 14/2022), which tightened the conditions for obtaining a weapons license and brought Serbian legislation closer to European standards.

A comparative analysis of the procedures for issuing weapon permits in Germany, France, Italy and Croatia identifies key differences and similarities in the regulatory

approaches of different legal systems. The study also considers the impact of European regulations and international conventions on foreign and domestic legislation.

The research methodology is based on a multidisciplinary approach, incorporating legal analysis and comparative legal studies. The relevant laws, by-laws governing the issuance of weapons permits in the Republic of Serbia, and international and European standards in this field are analyzed using the analytical-descriptive method. The legal frameworks and practices in Germany, France, Italy and Croatia are analyzed using the comparative legal method to determine similarities and differences in their licensing procedures.

In all analyzed countries, legal frameworks emphasize reducing weapon availability and enhancing public safety. However, each country has specific regulations regarding permit issuance, record-keeping and weapon control. Regarding the Republic of Serbia, the research underscores the importance of strict weapon access control to ensure public safety and harmonize domestic regulations with the European legal framework.

Keywords: weapon possession licence, Law on Arms and Ammunition, legal weapon regulation, public safety, weapon control, gun permit

БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА

Лола Станојковић рођена је 14. децембра 1999. године у Књажевцу, где је завршила основно и средње образовање, током којег је била носилац Вукових диплома. По завршетку средње школе у Књажевцу, на смеру туристички и хотелијерски техничар, 2018. године уписује Правни факултет Универзитета у Нишу, на којем је дипломирала са просечном оценом 9.53. Током основних студија учествовала је на Државном такмичењу у симулацији кривичног поступка, где је са тимом освојила прво место. Вођена жељом за даљим усавршавањем и академским напредовањем, школске 2023/2024. године уписује мастер академске студије на Правном факултету Универзитета у Нишу, на смеру унутрашњих послова. Све испите на мастер студијама положила је са просечном оценом 10,00. Своју професионалну каријеру започела је приправничким стажом у адвокатској канцеларији у Нишу, где је стекла кључна практична знања у области адвокатуре, да би од марта 2025. године свој даљи каријерни пут наставила радом у Основном суду у Књажевцу, у својству судијског приправника. Говори енглески и руски језик, а служи се и немачким језиком.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада:

Ана Станојевић

Наслов мастер рада: Посеутак издавања дозволе за држање оружја

Ментор: Проф. др Милош Трица

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Потпис аутора

Ана Станојевић

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом

Поступак издавања дозволе за држање оружја
пријављен и одбрањен на Правном

факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: Мона Станојковић

У Нишу, _____

Потпис аутора

Мона Станојковић